

När löven faller...

Jag kör vägen till Västerås en tidig lördagmorgon och det är som att köra in i en kaskad av färger. Trädens lövverk visar upp en färgprakt som faktiskt är helt underbar. Det känns som att komma riktigt nära naturens omvandling, trots att jag sitter inne i en bil. Tar jag en promenad ser jag på nära håll hur löven har börjat släppa taget om just sin gren och i olika fart singlar de ner, faller till marken. Vissa träd blir märkligt nakna på något sätt. Jag hör någon säga till en annan människa ”det gäller att se upp för löven när de ligger på cykelbanan... de kan orsaka halka”.

Hösten är omvandlingens tid. De som har ansvar för sin trädgård behöver förbereda den för vintervilan. Biblioteken öppnar sina portar för den rikedom som de förvaltar, böckernas världar. Det är inte för inte som den årliga stora Bokmässan i Göteborg är förlagd just i anslutning till höstuptakten, i september månad.

Genom boken kan vi resa vart vi vill och bli förkovrade. Jag är med i en litteraturgrupp och denna höst läser vi en nyutkommen bok som heter ”Svälten – hungeråren som formade Sverige”. Den handlar om nödåren 1867, 1868 och 1869. Kände du till att det var krisår i vårt land dessa år? Jag gjorde det inte. Författaren Magnus Västerbro tar oss med på en historisk omtumlande resa och beskriver den tidens stora samhällsförändringar och hur de tre nödåren formade Sverige.

Flera meningar i boken blir så kallade dörröppnare som visar att så var det på den här tiden. Sverige exporterade spannmål, särskilt havre, till alla hästar i London som drog droskorna i storstaden. De var den tidens taxi-bilar. Kaffedrickandet tog sin början vid den här tiden. Först klagade många på den beska smaken men när man började blanda i socker och kanske en skvätt grädde då upptäckte många dryckens storhet. Per Anders Fogelström skriver i sin bok Mina drömmars stad: ”Det var kaffet som höll dem uppe, som gav rätt till små pauser i arbetet, muntrade upp och gjorde livet värt att leva!”

Just nu är vi fokuserade på året 1867 och den kyla som kom att härska i Norrland. Den skapade stor nöd bland de allra fattigaste och ett stort behov av hjälp från staten. Kommer hjälpen? Kommer hjälpen i tid? Det är märkligt hur aktuella dessa frågeställningar känns även i vår tid. Så är det nog med goda författare, de skriver för oss som lever nu, mitt i en annan form av samhällsomvandling. Men frågeställningen är densamma.

En viktig folkrörelse startade en gång på 50-talet i en församling i Stockholm. Där började man tända ljus på sina gravar och den ljuständningen lever fortfarande i vår tid. Viljan att samlas under allhelgonahelgen, viljan att tända ljus för viktiga personer i ens liv, är stark och betydelsefull. Vi som lever nu har en uppgift att minnas och tydliggöra den kärlek som vi fortfarande bär inom oss till de människor som en gång, flera gånger, hjälpte oss att växa och **bli samhällsmedborgare**. Det betyder bland annat att bry sig om sin tid. Det är vi som lever nu som kan påverka samhället, göra det bättre, komma med nya idéer, tänka gott om medmänniskan. Vi är hela tiden beroende av varandra i ett samhälle. Ett bra citat hjälper oss i höstmörkret: ”Det är bättre att tända ett ljus än att förbanna mörkret.”

Li Lundberg, präst i Västanfors Västervåla församling
epost: li.lundberg@svenskakyrkan.se